

Jak najít a vychovat nové stavbaře

Střední školy se stavebními obory hlásí nepříjemné rekordy: Ve Zlínském kraji v tomto školním roce nastoupil poprvé po sedmdesáti letech do učební oboru Zedník jediný žák. V pražské Střední odborné škole Jarov se do prvního ročníku oboru Pokrývač přihlásil jediný uchazeč, celkově jich nastoupilo v celé republice třináct...

V jiných průmyslových odvětvích se situace začíná měnit. Už třetí rok celostátně neklesá podíl počtu absolventů technických učebních oborů, jak vyplývá z dat Národního ústavu pro vzdělávání. Roste zájem především o obory strojírenské a elektro. Školy se stavebními obory však musí být při náboru žáků velmi kreativní a iniciativní. Dětem a jejich rodičům je nutné obory představovat jako perspektivní a ukazovat, že i do nich zasahuje nová technika a moderní technologie.

Začíná to na základce

Dobrá zpráva je, že prakticky ve všech regionech se rozšiřuje spolupráce se základními školami. Výrazně ji podporují i kraje ve svých krajských

akčních plánech rozvoje vzdělávání. Žáci ZŠ se ve středoškolských dílnách mnohdy poprvé osobně seznamují s manuální prací a zkoušejí si základy řemesel. V jihlavské SŠ stavební si mohou potenciální zájemci o studium pomoci jednoduchého grafického programu i „vyprojektovat“ rodinný dům. Hospodářská komora hl. m. Prahy organizuje ve spolupráci se středními školami projekt Cesta za řemeslem. Do SOŠ Jarov, jedné z těch, která se projektu účastní, přicházejí v průběhu sobotních dopolední rodiče s dětmi i dědové s vnoučaty, aby si vyzkoušeli, co dělá malíř, zedník, obkladač, tesař...

Absolventi jako motivace

Školy představují práci svých žáků na oborových veletrzích a výstavách, při nichž probíhají i soutěžní přehlídky stavebních řemesel (finále letošního ročníku bude v září na Mezinárodním stavebním veletrhu For Arch). Při prezentacích školy se osvědčuje spolupracovat s úspěšnými absolventy. „Šikovný řemeslník má zakázky nasmulované na několik měsíců dopředu a nebojí se říct, že si dokáže velmi slušně vydělat. Pro rodiče, kteří chtějí, aby se jejich děti dobře uplatnily, jsou to důležité informace. Punc neatraktivní, který učební obory s vyučením listem získaly v devadesátých letech, přece jen pozvolna bledne. Rodiče se dětem, které nejsou jednoznačně studijní typy, už přestávají stydět doporučovat: „Zkus se napřed vyučit, když ti to půjde, můžeš si dodělat maturitu,“ vysvětluje ředitel SOŠ Jarov Mgr. Miloslav Janeček.

Mnozí představitelé středních škol očekávají s mírným optimismem oživení zájmu i o stavební řemesla – jednak v souvislosti se zavedením povinné maturity z matematiky a také proto, že se jedná o profesie, které v dohledné budoucnosti robotizace patrně nezklidí.

Žáci v práci

Spolupráce škol se zaměstnavateli je pro odborné vzdělávání zásadní, stavební obory nejsou výjimkou. „V prvním ročníku probíhá praktické vyučování v našich dílnách. Učíme žáky základem řemesla, zásadám bezpečnosti při práci a v průběhu druhého ročníku se je snažíme dostávat na odborný rozvoj do firem. Máme uzavřené smlouvy s velkými společnostmi i s drobnými podnikateli. V průběhu praxe jsou se zaměstnavateli ve stálém kontaktu naši mistři odborného výcviku, kteří mají na starost individuální výuku. Sledujeme samozřejmě i to, aby žák nefungoval ve firmě nebo u řemeslníka jen jako přidavač nebo uklízeč, ale aby opravdu dělal odbornou práci podle potřeb našeho školního vzdělávacího plánu, jak je uvedeno ve smlouvě se zaměstnavatelem,“ říká ředitel Janeček. Někteří žáci už v průběhu praxe dostávají od firem pracovní nabídky a nejednou po vyučení k tomuto zaměstnavateli také nastoupí.

Nový model praxe

SŠ stavební v Jihlavě před šesti lety radikálně změnila všeobecně zažitý systém odborných praxí žáků. Místo obvyklého střídání týden ve škole – týden u zaměstnavatele přistoupila u žáků 3. ročníku

stavebních a dřevařských oborů na model, který sociálním partnerům více vyhovuje, protože kopíruje sezonní průběh stavebních prací. „Žáci mají dva a půl měsíce na podzim souvislý blok praktické výuky, pět zimních měsíců splní požadovanou teoretickou část výuky a na jaře jsou opět dva a půl měsíce v souvislém bloku praktické výuky. Třídy nižších ročníků tříletých učebních oborů jsou do teoretické výuky zařazeny tak, aby učitelé těchto předmětů byli rovnoměrně využiti během celého školního roku,“ popisuje ředitel školy PhDr. Pavel Toman. Po této reorganizaci podle něj rapidně ubylo stížností firem na nedostatečné pracovní návyky a dovednosti absolventů. „Žáci si musí zvykat na běžné pracovní tempo, dodržování pracovní doby, učí se

stavebních oborů. Podobnou stálou základnu má i žákovská údržbářská četa v budově ČVUT na Karlově náměstí. Cvičné školní pracoviště je prostory pro výuku speciálních technik a zkoušení nových materiálů. I v této oblasti může škole výrazně pomoci spolupráce s firmami. Jarovská SOŠ například dostává od společnosti Barvy a laky Hostivař za symbolickou cenu barvy s blízkým termínem expirace nebo barvy v promáčklých plechovkách, které jsou na trhu prakticky neprodejné. Obkladači dokonale zužitkují darovanou dlažbu a obklady z poškozených palet – nepoškozené kusy slouží k nácviku pokládky, prasklé dlaždice k výuce řezání. S pomocí firem lze vybavit moderním zařízením i cvič-

Počty žáků ve vybraných stavebních oborech vzdělávání v ČR ve školním roce 2017/2018

Obor vzdělávání	Nové příchozí	V 1. ročníku celkem	Absolventi
Instalatér	937	986	668
Klempířské práce ve stavebnictví	1	1	2
Malířské a natěračské práce	129	148	80
Montér suchých staveb	36	47	36
Podlahář	30	33	15
Pokrývač	13	14	23
Sklenář	1	1	2
Tesař	209	223	203
Zedník	395	464	357

Pozn.: Rozdíl mezi nově přijatými žáky a celkovým počtem žáků v 1. ročníku představují žáci, kteří jsou v prvním ročníku z různých důvodů opakovaní.
Zdroj: Národní ústav pro vzdělávání (leden 2018)

komunikovat s vedením firmy i se spolupracovníky. Když jim totiž vysvětlujeme dodržování základních pracovních pravidel, tak si občas myslí, že mentorujeme a nepřikládají našim radám velkou pozornost. A najednou na vlastní kůži pocítí, že to tak skutečně je,“ upozorňuje ředitel Toman. Žáci dojíždějící do školy ze vzdálenějších míst přednostně navazují kontakty s firmou v místě bydliště. Tím se zároveň zvyšuje šance, že absolventi dají přednost i budoucímu zaměstnání v dané lokalitě před odchodem do větších center.

Reálné zakázky ve školních dílnách

Představitelé škol upozorňují, že i ve vlastních dílnách žáci po zvládnutí základů řemesla pracují pod vedením učitelů odborného výcviku na reálných zakázkách. „Získáváme řadu objednávek stavebních, klempířských, pokrývačských nebo truhlářských prací,“ dokládá ředitel jihlavské SŠ stavební. V pražské SOŠ Jarov je situace podobná. „Máme i trvalou zakázku na ministerstvu dopravy. Naši žáci doprovázení jedním mistrem mají na starost malování celého objektu od chodbež až po kancelář ministra. A samozřejmě malují i celý velký areál naší školy,“ vysvětluje Bc. Zdeněk Šerák, zástupce ředitele pro odborný výcvik

né polygony pro instalaci vody, plynu, elektrických rozvodů...

Kromě firem mohou být významnými partnery škol také řemeslné cechy. „Cechy jsou našimi nejdůležitějšími sociálními partnery. Přes ně se dostáváme nejen k firmám, v nichž probíhají odborné praxe, ale i k výrobcům nářadí a materiálů. Cechy nám doporučují odborníky jako vyučující nebo mistry odborného výcviku,“ potvrzuje Miloslav Janeček. Počátkem roku obě zmiňované školy zpracovaly s využitím projektu podpory krajského akčního plánování (P-KAP) své strategické plány rozvoje, v nichž spolupráce se zaměstnavateli hraje důležitou roli – jak ve smyslu získávání nových sociálních partnerů v regionu, tak ve smyslu rozšiřování spolupráce o další formy, které přispějí ke zkvalitnění odborné přípravy žáků a k hladkému přechodu absolventů do praxe. Projekt P-KAP navazuje v oblasti podpory odborného vzdělávání na dřívější projekt Pospolu, který je mnoha zaměstnavatelům známý, a může poskytnout školám i firmám praktické informace a inspirativní příklady. ■

DANIELA KRAMULOVÁ,
PROJEKTOVÁ PUBLICISTKA PROJEKTU P-KAP,
NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ

Vzhůru ode dna

Zatímco česká ekonomika má za sebou už čtvrtý rok velmi solidního růstu, situace ve stavebnictví připomíná spíše houpačku. Nejprve pětiletá recese, poté dva roky vzestupu díky dočerpávání zbylých peněz z fondů EU a pak opět návrat do červených čísel. Přesto se zdá, že rok 2017 byl už tím zlomovým rokem, kdy i toto relativně malé odvětví zamířilo na stabilnější dráhu růstu, když vykazovalo přírůstek výroby ve výši necelých dvou procent. Na překonání nakumulovaného dvacetiprocentního propadu to samozřejmě stačit nebude, ale šance na další růst zde rozhodně nechybí. A neskýtá ji jen mírný optimismus, který v tomto depresivním odvětví v posledních měsících zavládl, ale i vývoj nových zakázek. Ty se totiž odrazily ode dna nejen u pozemního – převážně privátního – stavitelství, ale dokonce i inženýrských staveb. A bylo už na čase, protože minimálně dopravní infrastruktura České republiky rozhodně nepatří mezi ty nejvyspělejší. Investiční půst, který veřejný sektor v oblasti výstavby infrastruktury „zdrárně“ uplatňoval v posledních letech, sice přinášel své ovoce v podobě lepších výsledků veřejných rozpočtů, nicméně deficit v kvalitě a vlastně i kvantitě dopravních cest jen dále narůstal. ČR se tak dostala dokonce do situace, kdy měla peníze na investice, ale nebylo je vlastně kde investovat. Přitom důvody neuvěřitelně dlouhé přípravy a realizace investičních projektů v oblasti dopravy rozhodně nebyly nikterak neznámé. A vlastně to samé se dnes dá říct i u bytové výstavby, kde jsme se rovněž nedostali ani na úroveň roku 2008, i když poptávka po bytech zdolává jeden rekord za druhým. Zatímco v tomto případě jsou cenou za pomalou výstavbu dražší a stále méně dostupné byty, v prvním případě je důsledkem adrenalinové cestování po českých dálnicích. Tak doufáme, že stejně jako se obrací výsledky stavebnictví k lepšímu, změní se i situace zde. Doufáme jen, že na tuto změnu nebudeme muset čekat dalších deset let. ■

PETR DUFEK,
ANALYTIK
FINANČNÍCH
TRHŮ ČSOB

